

Άρθρο: Χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ) :
Επιπτώσεις από την εφαρμογή από τις Τράπεζες,
της συνθήκης της Βασιλείας II

Απο: Αθανάσιο Τακόπουλο (*) & Εμμανουήλ Μαρκάκη (**)
Συμβούλων Επιχειρήσεων, εξωτερικών συνεργατών της Specisoft Α.Ε.

- Η Αναγκαιότητα για την ύπαρξη ρυθμιστικού πλαισίου στο Τραπεζ.. Σύστημα
- Οι αλλαγές στο Χρηματοπιστωτικό Σύστημα από τη εφαρμογή της Συνθήκης
- Η σημασία των αλλαγών για τις ΜΜΕ
- Οι επιπτώσεις για τη χρηματοδότηση και τη λειτουργία των ΜΜΕ.

Η Αναγκαιότητα για την ύπαρξη ενός ρυθμιστικού πλαισίου στο Τραπεζικό Σύστημα

Οι εξελίξεις στο σύγχρονο χρηματοπιστωτικό σύστημα κατά την τελευταία εικοσαετία επέβαλαν ως αναγκαιότητα τη δημιουργία και καθιέρωση ενός επαρκούς και αξιόπιστου ρυθμιστικού πλαισίου για τη λειτουργία των Τραπεζών σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι σημαντικότεροι λόγοι που δημιούργησαν αυτήν την αναγκαιότητα ήταν:

- Οι μεγάλες και έντονες διακυμάνσεις των τιμών των μετοχών στα διεθνή Χρηματιστήρια

- Η απελευθέρωση των αγορών χρήματος
- Η αύξηση της ταχύτητας κυκλοφορίας των κεφαλαίων
- Η αυξανόμενη πολυπλοκότητα των χρηματοοικονομικών εργαλείων με την εισαγωγή των παραγώγων
- Η διαρκώς αυξανόμενη χρήση της τεχνολογίας σε επίπεδο συναλλαγών αλλά και σε επίπεδο διαχείρισης κεφαλαίων

Σε αρκετές επίσης χώρες του κόσμου παρατηρήθηκαν κατά την εικοσαετία αυτή σοβαρά προβλήματα αδυναμίας αποπληρωμής δανείων, πρόκλησης ζημιών λόγω δόλου και ανεπάρκειας των ηλεκτρονικών συστημάτων κλπ. Σε αυτές τις περιπτώσεις δεν ήταν λίγες οι φορές όπου οι εθνικές κυβερνήσεις χρειάστηκε να επέμβουν δυναμικά στο τραπεζικό σύστημα, προκειμένου να διασώσουν τους υπό πτώχευση οργανισμούς, αναλαμβάνοντας τεράστια κόστη.

Η άμεση αντιμετώπιση τέτοιων αρρυθμιών έως και κρίσεων του χρηματοπιστωτικού συστήματος διεθνώς απαιτούσε την αύξηση των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών αφενός και αφετέρου την ανάπτυξη και καθιέρωση συστημάτων μέτρησης των κινδύνων που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες.

Έτσι παρατηρούμε ότι η πρακτική της Διαχείρισης Κινδύνων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εξελίχθηκε ταχύτητα από το τέλος της δεκαετίας του 1970 ως σήμερα. Ο σημαντικότερος παράγοντας για την Διαχείριση Κινδύνων που τέθηκε από τις Εποπτικές Αρχές είναι η Κεφαλαιακή Επάρκεια, που στοχεύει να θέσει ελάχιστο επίπεδο ιδίων κεφαλαίων που πρέπει να έχει κάθε πιστωτικό ίδρυμα σε σχέση με τον αναλαμβανόμενο πιστωτικό κίνδυνο.

Για τη μέτρηση της συσχέτισης μεταξύ των δύο παραγόντων, δηλαδή του ύψους των ιδίων κεφαλαίων και του αναλαμβανόμενου πιστωτικού κινδύνου, που απορρέει από τη διαχείριση του δανειακού χαρτοφυλακίου των τραπεζών, καθιερώθηκε από τις εποπτικές αρχές ο συντελεστής φερεγγυότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Ο Συντελεστής Φερεγγυότητας ορίζεται ως ο λόγος των Ιδίων Κεφαλαίων του Πιστωτικού Ιδρύματος προς τα στοιχεία του Ενεργητικού και τα εκτός ισολογισμού στοιχεία σταθμισμένα με τον κίνδυνο τους. Η ελάχιστη τιμή του Συντελεστή καθιερώθηκε στο 8% και είναι σχεδιασμένος να καλύπτει τον κίνδυνο μη εκπλήρωσης της υποχρέωσης του αντισυμβαλλόμενου σε όλες τις μορφές.

Η Συνθήκη της Βασιλείας II επέβαλλε ένα ελάχιστο ενιαίο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, 8%, και εναρμόνισε για πρώτη φορά το διεθνές εποπτικό σύστημα. Ο υπολογισμός του προκύπτει με τον ίδιο τρόπο όπως και ο συντελεστής φερεγγυότητας μόνο που σε αυτή την αναθεώρηση προστέθηκαν στο Σταθμισμένο Ενεργητικό στοιχεία από το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών, ώστε να αντιπροσωπεύεται και ο κίνδυνος αγοράς επιπλέον του Πιστωτικού Κινδύνου. Τα στοιχεία αυτά σταθμίζονται ανάλογα με τον κίνδυνο που προέρχεται από τη μεταβολή τιμών συναλλάγματος, μετοχών, επιτοκίων και άλλων παραμέτρων της αγοράς.

Τον Απρίλιο 2003 δημοσιοποιήθηκε το δεύτερο συμβουλευτικό κείμενο (Consultative Document) από την Επιτροπή της Βασιλείας. Σε αυτό υπάρχουν 3 άξονες ή Πυλώνες (pillars) μέτρων. Ειδικότερα :

Ο Πρώτος Πυλώνας ασχολείται με θέματα υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων, ο Δεύτερος Πυλώνας με θέματα επίβλεψης και ελέγχου των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων, και κατ' επέκταση της κεφαλαιακής επάρκειας και ο Τρίτος Πυλώνας με θέματα δημοσιοποίησης (disclosure) διαφόρων διαδικασιών όπως π.χ. των μεθόδων εκτίμησης κινδύνων, με τρόπον ώστε οι επενδυτές να έχουν καλύτερη και πιο έγκυρη πληροφόρηση γεγονός που αναμένεται να έχει σαν αποτέλεσμα με τη σειρά του την αύξηση της εσωτερικής πειθαρχίας των διοικητικών στελεχών των τραπεζών.

Οι αλλαγές στο Χρηματοπιστωτικό Σύστημα από την εφαρμογή της Συνθήκης

Η εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης της Βασιλείας II, στο Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές στη συμπεριφορά και την πρακτική των Τραπεζών έναντι στο ζήτημα της χρηματοδότησης των Μικρών κυρίως και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΜΜΕ & ΠΜΕ) σε διεθνές επίπεδο αλλά και στη χώρα μας.

Οι Τράπεζες διαμορφώνουν τα δανειακά τους χαρτοφυλάκια πλέον, εξετάζοντας μία σειρά από κριτήρια που προβλέπει η νέα συνθήκη και αποσκοπούν στην ακριβέστερη μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου που συνοδεύει τη χορήγηση τραπεζικών πιστώσεων στις ΜΜΕ.

Ο σκοπός των διατάξεων της συνθήκης είναι αφενός η εξασφάλιση του Πιστωτικού Συστήματος έναντι των αδυναμιών αποπληρωμής των χορηγούμενων δανείων προς τις επιχειρήσεις και αφετέρου η βελτίωση της πρόσβασης των επιχειρήσεων σε πηγές τραπεζικής χρηματοδότησης.

Οι Τράπεζες είναι πλέον υποχρεωμένες να σχηματίζουν βαθμολογίες των ΜΜΕ – πελατών τους με βάση αξιολογική κλίμακα που στηρίζεται στη μέτρηση αυτών των κινδύνων. Τα χρησιμοποιούμενα κριτήρια είναι πλέον κοινά για όλα τα Πιστωτικά Ιδρύματα, ενώ αυτά διατηρούν τη δυνατότητα υιοθέτησης λιγότερο ή περισσότερο εξειδικευμένων μεθόδων αξιολόγησης των κινδύνων, με βάση τις τεχνολογικές υποδομές και την τεχνογνωσία που διαθέτουν.

Από την κατάταξη των ΜΜΕ σε αυτές τις αξιολογικές, βαθμολογικές κλίμακες εξαρτάται και η τιμολόγηση των οποία λαμβάνουν από την Τράπεζα, με την οποία συνεργάζονται, δηλαδή με τον τρόπο αυτό διαμορφώνεται το κόστος δανεισμού το οποίο αναλαμβάνουν για το δάνειο το οποίο λαμβάνουν.

Οι ίδιες οι Τράπεζες πρόκειται να αντιμετωπίσουν μία σειρά από προβλήματα κατά την εφαρμογή των νέων αυτών πρακτικών. Τα στελέχη των ίδιων των Τραπεζών που είναι επιφορτισμένα με την ευθύνη και το έργο της αξιολόγησης των ΜΜΕ, εξαιτίας της εφαρμογής των κριτηρίων της Συνθήκης της Βασιλείας II, δεν διαθέτουν συχνά (τουλάχιστον όχι ακόμη) την απαραίτητη γνώση για την οικονομική και λογιστική λειτουργία των επιχειρήσεων, ώστε να είναι σε θέση να εφαρμόσουν με ακρίβεια και αποτελεσματικότητα αυτά τα κριτήρια.

Αυτό οφείλεται στην «φτωχή» και τυποποιημένη μέχρι σήμερα χρήση των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων από τις Τράπεζες, η οποία περιοριζόταν στην εξαγωγή βασικών χρηματοοικονομικών δεικτών και τον συνοπτικό σχολιασμό τους.

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημάνουμε το ζήτημα της έλλειψης πηγών ακριβούς και έγκυρης πληροφόρησης για την οικονομική κατάσταση των ΜΜΕ, καθώς ειδικά στη χώρα μας οι δημοσιευμένες πληροφορίες αυτού του είδους για τις ΜΜΕ είναι ελάχιστες.

Έτσι δεν είναι εφικτό ή πολύ εύκολο για μία Τράπεζα, να αξιολογήσει τα οικονομικά δεδομένα των ΜΜΕ – πελατών της σε σχέση με κλαδικούς δείκτες benchmarking, ώστε να εξαγάγει ασφαλή συμπεράσματα για μία σειρά από ζητήματα όπως : η θέση της ΜΜΕ που εξετάζουν στην αγορά του κλάδου που δραστηριοποιείται, η ανταγωνιστικότητα και το επίπεδο ικανότητας του management που ασκείται, ο βαθμός λειτουργικής μόχλευσης, η αποτελεσματικότητα των πρακτικών πιστωτικής πολιτικής που ακολουθούνται, οι επιπτώσεις που έχουν φαινόμενα εποχικότητας ή άλλα οικονομικά γεγονότα στη ζήτηση που διαμορφώνεται για τα προϊόντα της επιχείρησης, κ.λ.π.

Η ανεπάρκεια επομένως δημοσιευμένων, οικονομικών δεδομένων αυτής της μορφής, επιβάλλει στις Τράπεζες να αναζητούν αυτές τις πληροφορίες από τις ίδιες τις

επιχειρήσεις, χωρίς να έχουν συχνά την δυνατότητα να τις διασταυρώσουν από άλλη αντικειμενική πηγή.

Η σημασία των αλλαγών για τις ΜΜΕ

Οι τράπεζες αποτελούν τη σημαντικότερη πηγή χρηματοδότησης για τις ΜΜΕ σε Πανευρωπαϊκό, αλλά και Παγκόσμιο επίπεδο. Δεδομένου ότι η δανειοδοτική δραστηριότητα των τραπεζών βρίσκεται σήμερα σε ένα στάδιο σημαντικού μετασχηματισμού, εξαιτίας της εφαρμογής των κανόνων της Βασιλείας II, οι ΜΜΕ αντιμετωπίζουν μεταβολές στον τρόπο με τον οποίο οι τράπεζες συναλλάσσονται με αυτές ως πελάτες που ζητούν πίστωση.

Οι νέες τεχνικές διαχείρισης κινδύνου, συνοδευμένες από διαρθρωτικές αλλαγές (όπως οι υψηλότερες προσδοκίες των μετόχων, η ένταση του ανταγωνισμού και, σε ορισμένες περιπτώσεις, η οικονομική ύφεση και η αύξηση των προβλέψεων για ζημίες λόγω δανείων), έχουν στρέψει την προσοχή των τραπεζών στη μέτρηση και τη διαχείριση των κινδύνων και στην κεφαλαιακή επάρκειά τους όσον αφορά τους κινδύνους αυτούς. Σαν συνέπεια αυτών των εξελίξεων αναμένεται να μεταβληθεί τόσο η αξιολόγηση των αιτημάτων των επιχειρήσεων για δανεισμό, όσο και η έγκριση και εκταμίευση των πιστώσεων.

Οι επιπτώσεις για τη χρηματοδότηση και τη λειτουργία των ΜΜΕ.

Οι ΜΜΕ αντιμετωπίζουν ήδη στο σύγχρονο κόσμο των επιχειρήσεων ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο τεχνολογικό περιβάλλον, με την αύξηση (έμμεση ή και άμεση) του εργατικού κόστους, τη μείωση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων τους καθώς και των περιθωρίων κερδοφορίας, την αντιμετώπιση προβλημάτων ρευστότητας. Παράλληλα σε αυτό το περιβάλλον είναι αναμενόμενο να αντιμετωπίσουν αρκετές δυσκολίες στην προσαρμογή τους με βάση την νέα πρακτική των Τραπεζών για την αξιολόγησή τους.

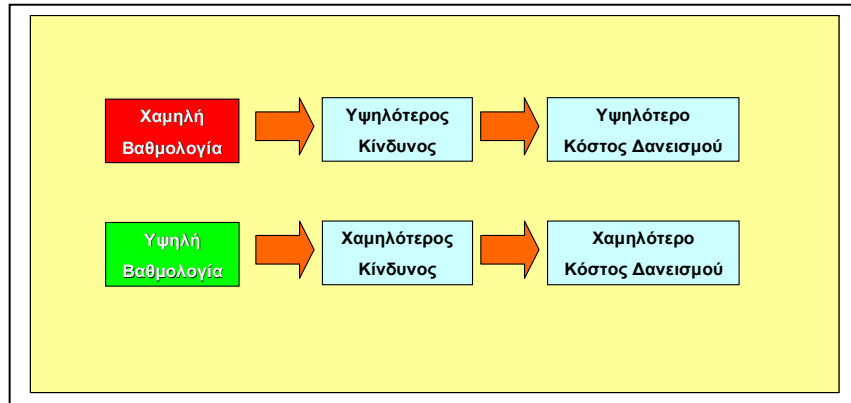
Οι ΜΜΕ επομένως πρέπει να έχουν την ικανότητα, αλλά και την ταχύτητα να ανταποκριθούν στα αιτήματα των Τραπεζών για την παροχή οικονομικής πληροφόρησης, έγκαιρα και αποτελεσματικά, δεδομένου ότι βαθμολογούνται όχι μόνο για την ακρίβεια αλλά και για την ταχύτητα παροχής των οικονομικών στοιχείων που ζητούνται. Πρέπει επομένως να διαθέτουν την εσωτερική δομή και οργάνωση, ώστε να αναζητούν, να εντοπίζουν, να επεξεργάζονται οικονομικά δεδομένα και λογιστικά γεγονότα και τελικά να συνθέτουν οικονομικές αναφορές προς τις Τράπεζες που τις ζητούν.

Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι οι Τράπεζες δεν θα περιορίζονται πλέον στην αναζήτηση πληροφοριών μόνο κατά το αρχικό στάδιο αξιολόγησής τους αιτήματος για δανεισμό από τις ΜΜΕ, αλλά θα ζητούν και επικαιροποίηση όλης της διαθέσιμης οικονομικής πληροφόρησης περιοδικά (τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο) αλλά και γενικότερα όποτε το κρίνουν σκόπιμο.

Οι ΜΜΕ που θα διαθέτουν υψηλού επιπέδου εσωτερική οργάνωση και υποδομές θα μπορέσουν να ανταποκριθούν με ταχύτητα και ακρίβεια στα αιτήματα των Τραπεζών, αφενός εξοικονομώντας οικονομικούς πόρους (μικρότερος αριθμός και λιγότερες ώρες απασχολούμενου προσωπικού σε χειρονακτική εργασία σύνθετων υπολογισμών, κλπ.) και αφετέρου

επιτυγχάνοντας καλύτερη αξιολόγηση από τις Τράπεζες με αποτέλεσμα μικρότερο κόστος κτήσης δανειακών κεφαλαίων.

Αξιολόγηση και Τιμολόγηση Πιστώσεων
με βάση τον Πιστωτικό Κίνδυνο

Η προμήθεια και εγκατάσταση ολοκληρωμένων, εξειδικευμένων μηχανογραφικών προγραμμάτων (πακέτων οικονομικής και λογιστικής διαχείρισης) καθώς και η συνεργασία με εξειδικευμένα χρηματοοικονομικά στελέχη θα αποτελέσει, κατά τη γνώμη μας, το κύριο, συγκριτικό πλεονέκτημα για τις ΜΜΕ που θα επιτύχουν να διαχειριστούν προς όφελός τους τις σχέσεις τους με τις Τράπεζες στο νέο χρηματοπιστωτικό περιβάλλον.

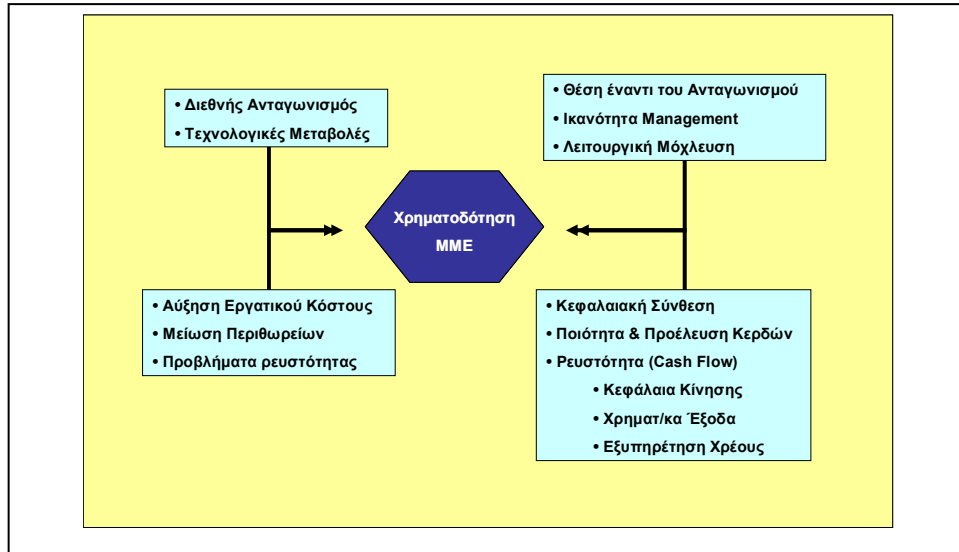
Θα πρέπει να επισημάνουμε εξάλλου ότι εκτός από την απαραίτητη τεχνολογική και πληροφορική υποδομή που θα πρέπει να εξασφαλίσουν οι ΜΜΕ, το βασικότερο στοιχείο για να ανταποκριθούν στη νέα πραγματικότητα είναι η αλλαγή νοοτροπίας σε ένα βασικό ζήτημα.

Μέχρι σήμερα οι οικονομικές καταστάσεις χρησιμοποιούνταν κατά κύριο λόγο σαν εργαλείο φορολογικής διαχείρισης έναντι των υποχρεώσεων των ΜΜΕ.

Με βάση τη νέα πραγματικότητα θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι οι οικονομικές καταστάσεις αποτελούν εργαλεία ενεργούς και δυναμικής

επιχειρησιακής στρατηγικής για την αξιολόγηση των επιχειρήσεων από τις Τράπεζες, ώστε να επιτυγχάνουν πρόσβαση σε κεφάλαια χαμηλότερου κόστους για τη λειτουργία τους και την υλοποίηση των επενδυτικών τους σχεδίων.

Προκλήσεις από την εφαρμογή της Συνθήκης της Βασιλείας II
για τις ΜΜΕ και τις Τράπεζες

Συμπερασματικά, θα λέγαμε ότι στο νέο χρηματοοικονομικό περιβάλλον που διαμορφώνεται με την εφαρμογή της Συνθήκης της Βασιλείας II, τόσο οι Τράπεζες, όσο και οι ΜΜΕ καλούνται να ανταποκριθούν άμεσα και με αποτελεσματικότητα, εάν επιθυμούν οι πρώτες να διατηρήσουν και να διευρύνουν την πελατεία τους και οι ΜΜΕ να ωφεληθούν εξασφαλίζοντας χαμηλότερο κόστος απόκτησης δανειακών κεφαλαίων.

Ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός με την υιοθέτηση σύγχρονων, εξειδικευμένων προϊόντων πληροφορικής και η αναβάθμιση των εσωτερικών διαδικασιών των ΜΜΕ, θα αποτελέσουν τα βασικά συγκριτικά πλεονεκτήματα για την αποτελεσματική και αποδοτική διαχείριση των σχέσεων τους με τις Τράπεζες.

Η επιμόρφωση των στελεχών των επιχειρήσεων και η εξοικείωση τους με τις νέες απαιτήσεις αξιολόγησης και τη χρήση καινοτόμων τεχνολογικών προγραμμάτων

παροχής επιχειρησιακής πληροφόρησης, καθώς και η ανάπτυξη και βέλτιστη εφαρμογή χρηματοοικονομικών εργαλείων από τις επιχειρήσεις, θα πρέπει επίσης να αποτελούν άμεσες προτεραιότητες των επιχειρήσεων στη νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα στη χώρα μας αλλά και διεθνώς.

(*)

ΤΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Οικονομολόγος, Πτυχιούχος Α.Σ.Ο.Ε.Ε.

Μεταπτυχιακές Σπουδές σε Corporate Finance

(**)

ΜΑΡΚΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Οικονομολόγος, Πτυχιούχος Α.Β.Σ.Π.

MSc in Finance (Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠ. ΑΘΗΝΩΝ)

Η Εταιρία Specisoft A.E.

Η εταιρία Specisoft A.E. ιδρύθηκε το 1987 ως εταιρία ανάπτυξης εξειδικευμένου λογισμικού, με κύριο χαρακτηριστικό την ανάπτυξη λογισμικού σε θέματα περιέχουν γνώση, υψηλή εξειδίκευση, ειδικούς αλγόριθμους βελτιστοποίησης και πολύ μεγάλης κλίμακας επεξεργασία στοιχείων.

Τα θέματα των προγραμμάτων (μεταξύ και άλλων) αφορούν α) το Επιχειρηματικό λογισμικό (Επιχειρησιακός προγραμματισμός - Business Plan, Οικονομικές Αναλύσεις Ισολογισμών, Αποτίμηση Αξίας Επιχειρήσεων, Πρότυπη Κοστολόγηση, Προβλέψεις, Αξιολογήσεις Επενδύσεων κ.α.) β) Χρηματοοικονομικό λογισμικό (Θεμελιώδης Ανάλυση, Επιλογή Χαρτοφυλακίου κ.α.) γ) Επιχειρησιακά Παίγνια (Business Simulators) δ) Βελτιστοποιήσεις Οικονομικών Προβλημάτων, ε) Εκπαιδευτικό λογισμικό στα ανωτέρω θέματα.

Τα προγράμματα τρέχουν σε περιβάλλον WINDOWS τοπικά, σε δίκτυο, καθώς και μέσω INTERNET.

Σχεδόν όλοι οι εργαζόμενοι στην εταιρία είναι πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών. Επιπλέον, η εταιρία απασχολεί εξειδικευμένους με μεγάλη εμπειρία εξωτερικούς συνεργάτες, κατόχους μεταπτυχιακών τίτλων (Master και PhD) και έχει ως συμβούλους καθηγητές ανωτάτων σχολών.

Οι πελάτες της εταιρίας είναι Επιχειρήσεις, Σύμβουλοι Επιχειρήσεων, Λογιστικά γραφεία, Δημόσιοι Οργανισμοί, Δήμοι κ.α. Μεταξύ των πελατών της (η εταιρία έχει πάνω από χίλιους επτακόσιους πελάτες) είναι πολλές από τις μεγαλύτερες Ελληνικές εταιρείες, με πάνω από ογδόντα πέντε από αυτές να είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (ΧΑΑ).

Σημαντικότατο μέρος του πελατολόγιου της εταιρίας, είναι τα Ελληνικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΑΕΙ, ΤΕΙ), η Επαγγελματική εκπαίδευση (Δημόσια και Ιδιωτικά ΙΕΚ), Κολέγια, Οργανισμοί Σεμιναρίων, Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ) κ.α. τα οποία εξοπλίζουν τα εργαστήρια τους με τα προγράμματα της εταιρείας, τα οποία χρησιμοποιούνται άμεσα στην διαδικασία της εκπαίδευσης των εκπαιδευομένων τους.

Η Specisoft, με την τεχνολογία του λογισμικού, τους εξειδικευμένους αλγόριθμους βελτιστοποίησης και την γνώση ειδικών οικονομικών θεμάτων που απεικονίζει στο λογισμικό που παράγει, μπορεί να χαρακτηριστεί ως εταιρεία της γνώσης μέσα στην αναδυόμενη οικονομία της γνώσης.

Specisoft A.E.

Αρτέμιδος 3, 15125 Παράδεισος Αμαρουσίου

Τηλ.: 210-6911468, Φαξ: 210-6993791

e-mail: info@specisoft.gr, SITE: www.specisoft.gr